

Kasvatus- ja sivistyspalvelut

Toimialakatsaus

Korona-viruksen aiheuttamalla poikkeustilalla on ollut merkittävä vaikutus toimialan palveluihin ja niiden järjestämiseen. Koulujen siirtyminen lähi- ja etäopetukseen, päiväkotien palvelutarpeen lasku sekä kansalaisopiston ja kirjaston palvelujen sulkeminen tai osittainen rajoittaminen ovat merkittäviä toiminnallisia muutoksia, joilla on vaikutusta kuntalaisiin, henkilöstöön sekä toimialan talouteen. Keväällä koronarajoituksia purettiin ja on ennakoitavissa, että syksyllä 2021 pystytään sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen toiminnot käynnistämään pääasiassa lähipalveluina. Palvelutuotantoa koskevat siltikin edelleen Aluehallintoviraston ja paikallisen tartuntatautiviranomaiset kohdennetut rajoitukset ja aivan normaaliin palvelutuotantoon ei todennäköisesti vielä syksyn aikana päästää.

Toimialan talous on kehittynyt ennusteiden mukaisesti ja pääosin palvelualueet ovat talousarviotavoitteissa. Opetuspalveluiden palkkakuluissa on mahdollisesti ylityspainetta loppuvuoden osalta palvelualueen laajentuneen hanketoiminnan takia. Hanketoiminnan kasvu liittyy Opetushallituksen ja Opetus- ja kulttuuriministeriön uusiin avustuksiin, joihin ei ollut varauduttu vuoden 2021 talousarviovalmistelussa ja ne ovat kasvattaneet kunnan omarahoitusosuuksia. Myös kotikuntakorvauksissa on ylityspainetta.

Kasvatus- ja sivistyspalveluiden toimiala muuttuu kesken talousarviovuoden, kun 1.8.2021 voimaan astuneen kunnan hallintosäännön mukaisesti vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut siirtyvät uuden toimintavuoden alussa elokuussa sivistys- ja hyvinvointipalveluiden alaisuuteen. Siirto vaikuttaa ensi vaiheessa päätöksentekoon ja henkilöstöorganisaatioon. Talouteen vaikuttavat isommat muutokset toteutetaan vuoden 2023 talousarvioon.

Tehdyt talousarvio- ja määrärahamuutokset

Ei ole tehty vuonna 2021.

Osavuosisikatsauksen 2/2021 yhteydessä valtuustolle käsiteltäväksi tulevat talousarvio- ja määrärahamuutokset tulosalueittain

- hallinto- ja talouspalvelut: menovähennys (säästö) 50 000 euroa palkkauskuluihin sekä
- opetuspalvelut: määrärahalisäykset palkkauskuluihin -300 000 euroa ja kotikuntakorvauksiin - 200 000 euroa sekä tulolisäykset hankerahoituksen valtionosuuksiin 400 000 euroa ja myyntituloihin 50 000 euroa
- nettomuutos talousarvioon +/- 0 euroa

Investointien toteuma, poikkeamat ja ennuste

Investointien (irtain omaisuus) toteutuma 0 euroa 30.6.2021. Tilinpäätösarvio on talousarvion mukainen, yhteensä 60 000 euroa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilannekatsaus

Koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne vaikuttaa merkittävästi palveluiden tuottamiseen ja järjestämiseen. Vaikutukset koskevat niin kuntalaisia kuin henkilöstöäkin. Palvelutuotantoa on keskitetty.

Palvelualueen hanketoimintaa ja hankerahoituksen hakuja sekä hankkeiden seuranta on käyty läpi kesäkuun 2021 palvelualueen johtoryhmissä. Huomiota on kiinnitetty omarahoitusosuuksien varaamiseen ja talousarviossa pysymiseen.

Palvelualueen tulosalueille on annettu ohjeistus kesäkuussa elokuussa käynnistyvän uuden toimintavuoden koronarautumisesta ja pyydetty ennakoimaan eri tilanteita, jotta kuntalaisia koskeva palvelutuotanto voidaan käynnistää mahdollisimman turvallisesti. Samalla on kiinnitetty huomiota henkilöstön jaksamiseen ja työturvallisuuteen.

Talousohjelman toimialaa koskevat ohjelmakohdat ja eurot vuonna 2021

Kouluverkkomuutokset, Arolan koulun lakkautus: 150 000 + (tekninen 120 000) €	75 000 €
Päiväkoti Amanda ja siihen liittyvät toiminnalliset muutokset: 500 000 €	0 €
Varhaiskasvatuksen henkilöstösäästö: 160 000 €	60 000 €
Esiopetuksen järjestämistäsiirtäminen varhaiskasvatuksen tulosalueelle: 80 000 €	40 000 €
Ehnroosin ja Myllymäen koulujen johtamisjärjestelyjen uudistaminen: 21 000 € (valtuusto 16.11.2020 § 80; Ei hyväksynyt. Määräraha oli poistettu talousarvioehdotuksesta.	+17 000 €
Kirjaston asiantuntijapalvelut ja erilliskorvaukset (10t otettu jo pois, 6t vuoden 2022 aikana)	10 000 €
Kotihoidontuen kuntalisä: 423 000 €	283 000 €
Maksujen ja taksojen korotus 10 % (pl. päivähoito) (kansalaisopisto 2 %/v.; ei koske kirjastoa (sanktioita)	2 000 €
Toimielinkokousten ja luottamushenkilöpalkkioiden vähentäminen (palkkiot 2019; 15 600 € ja 2020; 13 000 €)	€
Eläköitymiset ja kunnasta vapautuvat virat ja toimet; 1 000 000 €, josta mm. talous- ja hallintopalvelut 40 000 euroa vuonna 2020	€
Tarpeettomien kiinteistöjen myynti	€
Yleinen kunnan tuottavuuden nousu 0,5 %: 184 600 €	€
Kunnan sopimushallinnan kehittäminen: 79 500 €	€
Asiantuntijapalvelujen vähentäminen 15 700 €	3 171 €
Tietohallinnon tuottavuuden nosto: 50 000 €	€
Sähköiset työkalut ja palvelut: 6 000 €	€
Joukkoliikennesopimukset ja lipputuki	€
Asemakaavoittajan tehtävä järjestetään sisäisesti	€
Suunnitteluavustajan tehtävien uudelleen järjestäminen	€
Yhteensä	Tavoite 714 437 €

Kasvatus- ja sivistyspalvelut

1000 €	Tot. 30.6.	Ta 2021	Tam 2021	Tpe 2021	Tp 2020
Toimintatuotot	1 785	2 939	2 939	3 389	3 178
Myyntituotot	614	1 166	1 166	1 216	1 331
Maksutuotot	749	1 502	1 502	1 502	1 407
Tuet ja avustukset	415	231	231	631	404
Muut toimintatuotot	7	41	41	41	35
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-25 435	-51 392	-51 392	-51 842	-49 666
Henkilöstökulut	-12 383	-25 078	-25 078	-25 328	-24 802
Palvelujen ostot	-4 884	-9 659	-9 659	-9 859	-9 117
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-504	-946	-946	-946	-739
Avustukset	-1 197	-2 716	-2 716	-2 716	-2 561
Muut toimintakulut	-6 468	-12 993	-12 993	-12 993	-12 446
Toimintakate	-23 650	-48 453	-48 453	-48 453	-46 488
Vuosikate	-23 650	-48 453	-48 453	-48 453	-46 488
Poistot ja arvonalentumiset	-323	-686	-686	-686	-696
Poistot ja arvonal.	-323	-686	-686	-686	-696
Tilikauden tulos	-23 973	-49 139	-49 139	-49 139	-47 184
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-23 973	-49 139	-49 139	-49 139	-47 184
Vyörytyserät	-1 246	-2 767	-2 767	-2 767	-2 763
Vyörytystuotot					4 708
Vyörytyskulut	-1 246	-2 767	-2 767	-2 767	-7 471
Kustannuslaskennalliset erät					
Yli/alij. vyörytyser. jälkeen	-25 220	-51 906	-51 906	-51 906	-49 947

Talous- ja hallintopalvelut

1 000 €	Tot. 30.6.	Ta 2021	Tam 2021	Tpe 2021	Tp 2020
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-196	-664	-664	-564	-556
Toimintakate	-196	-664	-664	-564	-556

Toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat ja poikkeamat sitovista tavoitteista

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden tilinpäätösennuste on talousarvion mukainen lukuun ottamatta henkilöstökulujen noin 40 000 – 50 000 euroa säästöarviota. Uusi sivistysjohtaja Timo Ahvo on aloittanut viranhoidon kesällä.

Talousohjelman vuotta 2021 koskevien ohjelmakohtien toteutuminen ja edistyminen

Säästötavoite on esitetty toimialan koontitaulukossa.

Ennuste 2021 ja arvio tulevasta talousarviovuodesta 2022

Talous- ja hallintopalvelut alittanevat henkilöstökulujen osalta talousarvion.

Opetuspalvelut

1 000 €	Tot. 30.6.	Ta 2021	Tam 2021	Tpe 2021	Tp 2020
Toimintatuoto	1 062	1 472	1 472	1 922	1 753
Toimintakulut	-16 864	-33 346	-33 346	-33 896	-31 891
Toimintakate	-15 802	-31 873	-31 873	-31 973	-30 138

Toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat ja poikkeamat sitovista tavoitteista

Tulosalue, peruskoulut ja lukio ovat pystyneet vastaamaan varsin hyvin koronaviruksen aiheuttamiin palveluiden tuottamisen muutostarpeisiin. Poikkeukselliset ja erityiset opetusjärjestelyt näkyvät sekä oppimisen, hyvinvoinnin että osallisuuden toteuttamisen mahdollisuuksissa ja tuloksissa. Koronaepidemian jatkuminen vaikeuttaa palautumissuunnitelman toteuttamista oppilaiden oppimisen, hyvinvoinnin ja tulevaisuususkon rakentamisessa. Jatkuminen näkyy myös henkilöstön työn kuormitusta lisäävänä tekijänä.

Toiminnalliset tavoitteet ennakoidaan toimintakauden aikana saavutettavan. Oppivelvollisuuden laajenemisen toimenpiteet sekä Keusoten palvelusopimuksen mukainen ja Hepolan koulun tuottaman aamu- ja iltapäivähoito erityishuoltona koskevan toiminnan valmistelu on käyttöönoton vaiheessa. Tieto- ja viestintäteknologian kustannusten kasvu lisää talouden epävarmuutta. Riskit nousevat sekä kustannusten nousun että laitemäärän kasvusta.

Valtionavustusten (hankkeet) kasvu näkyy myönteisesti palveluiden tuottamisen mahdollisuuksia lisäävänä tekijänä, mutta tuottaa lisääntyvää riskiä omarahoitusosuuden kattavuudelle. Hankkeiden hallinnointi sekä tulosalueella että kouluilla lisää työn kuormittavuutta. Monia tavoitteita toteutetaan hankerahoituksella, joka lisää riskiä toiminnan saattamiselle osaksi pysyvää palvelutuotantoa.

Ehnroosin koulurakennushanke etenee rakentamisen osalta suunnitellusti. Toiminnan järjestämisen näkökulmasta (investoinnit: ensikertainen kalustaminen) myönnetty rahoitus näyttäytyy niukalta.

Talousohjelman vuotta 2021 koskevien ohjelmakohtien toteutuminen ja edistyminen

Säästötavoite on esitetty toimialan koontitaulukossa.

Ennuste 2021 ja arvio tulevasta talousarviovuodesta 2022

Vuoden 2021 toimintakatteen ennustetaan olevan talousarvion mukainen.

Vuoden 2021 aikana toteutettavan aamu- ja iltapäivähoidon kustannuksiin tulee vuonna 2022 kasvua kesähoidon ja mahdollisen oppilasmäärän kasvun myötä. Kesän 2021 aikana kesähoitoa ei ole annettu. Tieto- ja viestintäteknologian käyttötalousmenot (leasing) ennustetaan kasvavan. Hankerahoitusten omarahoitusosuudet vuodelle 2021 kasvavat ja niiden lopullinen määrä pystytään arvioimaan vuoden 2021 kolmannen osavuosikatsauksen yhteydessä.

Vuoden 2022 talousarvioon tulee varata rahoitus oppivelvollisuusuudistukseen liittyvään tutkintoon valmistavaan koulutukseen. Oppivelvollisuuskoulutuksen liittyvä toisen asteen koulutuksen maksuttomuus laajenee vuonna 2022 ja se aiheuttaa kasvupainetta lukiokoulutukseen. Oppivelvollisuuden kasvavat kustannukset korvataan kunnille valtionosuuden korotuksena, joka tulee kunnan yleiskatteelliseen valtionosuuteen.

Varhaiskasvatuspalvelut

1 000 €	Tot. 30.6.	Ta 2021	Tam 2021	Tpe 2021	Tp 2020
Toimintatuoto	653	1 181	1 181	1 181	1 210
Toimintakulut	-7 533	-15 528	-15 528	-15 528	-15 466
Toimintakate	-6 880	-14 348	-14 348	-14 348	-14 256

Toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat ja poikkeamat sitovista tavoitteista

Varhaiskasvatuspalveluiden osalta näyttää edelleen siltä, että tavoitteet tullaan pääosin saavuttamaan.

Asiakasmaksujen alenemaa 1.8.2021 alkaen on edelleen vaikea ennustaa, lakimuutos vaikuttaa laskennallisesti jopa noin 25 %. Muutos tulisi kompensoitua yhteisöveromuutoksella, mutta asiasta ei ole vielä tarkempaa tietoa.

Varhaiskasvatuslain muutokset päiväkodin mitoituksista poikkeamiseen ja henkilöstön ilmoitusvelvollisuuteen liittyen astuvat voimaan 1.8.2021 alkaen. Toiminnan järjestäjän kannalta lakimuutos tarkoittaa mm. entistä tarkempia sijaisjärjestelyjä ja saattaa lisätä henkilöstömenoja.

Esiopetusikäisten kuljetusoikeuden laajeneminen 1.8.2021 alkaen aiemmasta kolmen kilometrin pituusrajasta kahteen kilometriin lisäänee varhaiskasvatuksen kuljetuskustannuksia.

Amandan päiväkodin rakentaminen etenee suunnitelman mukaisesti. Nykyinen Amandan päiväkodin toiminta lakkasi 28.6.2021 alkaen. Myllytontun päiväkodissa oleva metsäesiopeutusryhmä hyödyntää entistä Amandan päiväkodin kotaa. Amandan päiväkodista vapautuva henkilöstö ja lapset on sijoitettu toisiin päiväkodeihin 1.8.2021 alkaen.

Esiopetusta järjestetään lukuvuonna 2021–2022 pääasiallisesti päiväkodeissa lukuun ottamatta Ohkolan koulua.

Avoin päiväkotitoiminta oli suljettuna asiakasperheiltä koronapandemian vuoksi marraskuusta 2020 toukokuuhun 2021 ja avautui ohjattuna ulkotoimintana kesäkuun alussa. Edellä mainittuna aikana päiväkodissa järjestettiin kunnan kerhotoimintaa 3–5-vuotiaille lapsille.

Mäntsälän kunnan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2021 on hyväksytty Kasvatus- ja sivistyslautakunnassa huhtikuussa ja suunnitelmaan liittyvät jalkauttamiskoulutukset on järjestetty henkilöstölle toukokuussa.

Talousohjelman vuotta 2021 koskevien ohjelmakohtien toteutuminen ja edistyminen

Säästötavoite on esitetty toimialan koontitaulukossa.

Ennuste 2021 ja arvio tulevasta talousarviovuodesta 2022

Tilinpäätösennuste on talousarvionmukainen lukuun ottamatta epävarmuutta päivähoitomaksujen kertymään loppuvuoden osalta johtuen hoitomaksujen uusista, alemmista maksuperusteista 1.8.2021 alkaen, mikä pienentää tulokertymää.

Elinikäinen oppiminen

1 000 €	Tot. 30.6.	Ta 2021	Tam 2021	Tpe 2021	Tp 2020
Toimintatuoto	70	286	286	286	215
Toimintakulut	-843	-1 854	-1 854	-1 854	-1 752
Toimintakate	-773	-1 568	-1 568	-1 568	-1 538

Toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat ja poikkeamat sitovista tavoitteista

Kirjastotila avautui asiakkaiden käyttöön toukokuun alussa ja kirjastoauto lähti reiteille, mutta tapahtumia, ihmisten kohtaamisia ja matalan kynnyksen palveluja ei ole voitu toteuttaa suunnitellusti. Vaihtoehtoisia tapoja palvella asiakkaita on kehitetty, mm. valmiiksi valikoidut ja kerätyt kirjakassit kouluille ja päiväkodeille sekä yllätyskirjakassit lapsiperheille ja verkossa annettava digiopastus.

Kirkes-yhteistyönä hankittavien e-kirjojen määräraha tuplattiin vuodelle 2021, jotta voidaan vastata kysyntään ja e-kirjojen merkittäviin hinnankorotuksiin. E-kirjojen hankintamäärärahan tuplaus merkitsee e-aineistoihin varatun budjetin ylittymistä vuositasolla. Palvelurajoituksista ja kirjaston käyttöasteen alenemisesta johtuvalla lainausten määrän laskulla on vaikutuksia aineiston myöhästymismaksuista ja palauttamatta jääneestä aineistosta syntyvien maksutuottojen kertymiseen.

Koronatilanteen tuomat rajoitukset vaikuttivat kansanopiston kurssien toteutumiseen. Aikuisten kurssitoiminta tapahtui pääasiassa etäopetuksena. Lasten ja nuorten osalta voitiin kurssit toteuttaa lähiopetuksena. Kurssimaksutuottoja ei kertynyt odotetusti. Toisaalta tuli säästöjä jonkin verran palkkakuluissa sekä matkakustannusten korvauksissa.

Talousohjelman vuotta 2021 koskevien ohjelmakohtien toteutuminen ja edistyminen

Säästötavoite on esitetty toimialan koontitaulukossa.

Ennuste 2021 ja arvio tulevasta talousarviovuodesta 2022

Kirjasto pysynee toimintakulujen osalta budjetissa, mutta toimintatuottojen (sanktioperusteiset maksutuotot) osalta tullaan jäämään noin kolmannekseen arvioidusta toteumasta.

Kansalaisopisto pysynee toimintakulujen osalta budjetissa, mutta tavoitteeksi asetettujen kurssimaksutuottojen toteutuminen on hyvin epävarmaa.